

(296; 273 од. а. відповідно) та після кукурудзи (273 од. а.) у 2024 р. У середньому за роками та генотипами кращими попередниками для формування високої сили борошна (317–326 од. а.) були соя, сидеральний пар та гірчиця, а сояшник і кукурудза зумовлювали зниження цієї ознаки (285; 305 од. а. відповідно).

З урахуванням сортів та селекційних ліній пшениці м'якої озимої прослідковували різну їх реакцію на попередники. Виокремлено генотипи з достовірно вищою силою борошна після сидерального пару – 'Подольнка' (312 од. а.), 'МІП Ауріка' (401 од. а.), 'МІП Феерія' (459 од. а.), 'Лютесценс 60293' (389 од. а.), 'Лютесценс 60302' (359 од. а.); після гірчиці – 'МІП Відзнака' (436 од. а.), 'Еритроспермум 60793' (378 од. а.), 'Лютесценс 60734' (311 од. а.); після сої – 'МІП Аеліта' (283 од. а.), 'Лютесценс 60400' (347 од. а.); після сидерального пару та сої – 'МІП Дарунок' (відповідно 422 і 421 од. а.), 'Еритроспермум 60667' (відповідно 335 і 344 од. а.), 'Еритрос-

пермум 60724' (368 і 373 од. а.); після сидерального пару та гірчиці – 'МІП Довіра' (279 од. а.); після гірчиці та сої – 'Лютесценс 60702' (відповідно 419 і 411 од. а.). Також для певних генотипів пшениці м'якої озимої відмічено істотно вищу силу борошна після кукурудзи – сорти 'МІП Ніка' (355 од. а.), 'МІП Роксолана' (354 од. а.) та селекційна лінія 'Лютесценс 37548' (265 од. а.). Таким чином, у середньому за 2021/22–2023/24 рр. виявлено диференціацію реакції сортів і селекційних ліній пшениці м'якої озимої за силою борошна на попередники, що свідчить про вплив взаємодії генотип × попередник на формування сили борошна.

Отже, для отримання високих реологічних властивостей тіста, зокрема сили борошна, досліджувані генотипи потрібно висівати після відповідних попередників. Відмічені особливості формування та варіювання реологічних властивостей тіста залежно від попередників і умов років варто враховувати при вирощуванні сортів та селекційних ліній пшениці м'якої озимої.

УДК 632.3/.46631.53.01:633.11

Придатко В. В., аспірант третього року навчання

Ковалишина Г. М., доктор с.-г. наук, професор, професор кафедри генетики, селекції і насінництва ім. проф. М. О. Зеленського Національний університет біоресурсів і природокористування України
e-mail: v.prydatko@nubip.edu.ua

МІКОФЛОРА НАСІННЯ ПШЕНИЦІ

Зерно сільськогосподарських культур є добрим поживним середовищем для різноманітної мікофлори, яка складається в основному з грибів, бактерій, мікоплазмів, вірусів. Неураженого насіння практично не існує, оскільки за хімічним складом воно є повноцінним поживним середовищем для розвитку багатьох мікроорганізмів, в т. ч. і грибів. Ураження колосу збудниками фузаріозу призводить до значного зниження кількості зерен, їх величини, продуктивності рослин і врожайності, істотно збільшується інфікованість насіння. За наявності опадів, уражений фузаріозом колос може покриватися нальотом інших грибів, зокрема: *Alternaria alternata* і *Cladosporium herbarum*, внаслідок чого колос стає майже чорним. Великої шкоди насінню матеріалу завдають і сапрофітні плісеневі гриби. Найбільш поширеними серед поверхневої мікофлори насіння є представники родів: *Penicillium*, *Aspergillus*, *Mucor*, *Rhizopus*, *Cladosporium*, *Macrosporium*, *Epicoccum*.

Мета дослідження: визначити видовий склад збудників хвороб насіння пшениці.

Фітопатологічну оцінку насіння пшениці здійснювали у проблемній науково-дослідній лабораторії Мікології і фітопатології з використанням біологічного методу, наведеного в ДСТУ 4138-2002. Ідентифікацію грибів здійснювали шляхом їх мікроскопічного аналізу.

У 2024 р. інфекція збудників хвороб на насінні була незначною. Частота трапляння *Alternaria alternata* знаходилась в межах 11,4–22,7%, *Fusarium avenaceum* – 0,6–2,7%, залежно від сорту. Наявність інфекції інших збудників хвороб була мінімальною і лише на окремих сортах.

У 2025 р. у період від колосіння до повної стиглості (травень–липень) у кожній декаді відмічено випадання опадів. Це призвело до появи на колосі збудників грибів, які викликають чорноколосицю. У чисту культуру нам вдалося виділити й ідентифікувати такі види грибів: *Alternaria alternata*, *Cladosporium herbarum*, *Fusarium avenaceum*, *Nigrospora oryzae*, *Penicillium expansum*, *Epicoccum nigrum*. Найбільша частота трапляння відмічена для грибів *Alternaria alternate* – 46,6–58,6%. Вищі показники відмічено на сортах 'Юлія' (58,6%) і 'Носівочка' (58,5%), а нижчі – на сортах 'Мескаль' (46,6%) та 'Емерік' (49,1%). Частота трапляння на насінні збудника *Fusarium avenaceum* на сорти 'Емерік' становила 12%, а найменша – 1% на сорти 'Носівочка'. Наявність інфекції *Cladosporium herbarum* (1,3%) відмічено лише на сорти 'Емерік'. На насінні сортів 'Носівочка' і 'Мескаль' виявлено інфекцію збудників *Nigrospora oryzae* і *Penicillium expansum*. Збудника *Epicoccum nigrum* виявлено лише на насінні сорту 'Тобак' (1,3%).